

Kahdâ wihsê klosteri, muhki un
daschi pilfati zehluschees.

(Stattees Nr. 47. Beigums.)

Bes scheem deewabihjigeem kristigeem wihtreem mannim buhtu gohdigeem lassitajeem wehl daschi zitti, un sewischki Switbertus, Winfrihds jeb Bonifazius, fo arri par Wahzsemnes apustuli un Ansgarius, fo atkal par seemeta apustuli nosauz, japeeminn. Zehschu schee wihtri gan pelnijuschi, kâ ir Latweeschu tauta ar teem eepasichtohs un winnu kristigu prahtu pasiht mahzitohs, tad tomehr baidohs, ka manna stahstischana awisichem par dauds garra naw. Par sinnaschanu, kahdâ wihsê klosteri, muhki un daschi pilfati zehluschees un kahdâ wihsê muhsu tehwi no paganu tumfibas pee ewangeliuma gaismas nahkuschi, lai schi ihsumâ fanemta sinna peeteek. Meks no scheem raksteem arri redsam, tik weenteesigi un deewabihjigi, kâ schee gohda wihtri bija, kas muhsu tehwi tehweem to preeka wehsti, paschi par farwu dshwibu ne behdadami, pasluddinaja, ka tee tomehr swehtu ewangeliumu zittadi, tas irr skaidraki ne warreja mahziht, ne kâ tee paschi to turreja jeb bija mahzjuschees, prohti jaw samaisitu un fajauktu ar daschadahm zilweku mahzibahm, mahnu eeraschahm un daschadecem likkumeem.

Tâ tas gahje arween pamasam us preekschu, kamehr kahdus gaddu = fimtenus wehlat Jesus skaidro mahzibu pawissam besdeewigi pahrgrohsija. Sahke Latiniskâ walloda, fo semnas fahrtas laudis ne buht ne pratte, Deewa kalposchanu turreht. Swehtus rakstus un schlihtu Deewa wahrda sluddinaschanu mas wehrâ nehme, jo retti kahds atraddahs, kas fapratte tohs pareisi isstahstihht. Zahdeem, kas ne bija mahzitaji, aisleedse bibbeli lassihht, un laudis usauge nesumafschana un mahnu-tizziba, ne mellojoht: nefapraschana

un mahnu-tizziba pehzgallâ tik aplam wirsbrohku nehme, ka no pascheem basnizas kungeem wairak ne pagehreja, kâ tikween, lai winsch prastu zif tik lassihht un dseedaht, lai sinnatu tehwa reisi, tohs trihs tizzibas gabbalinus un apswehtischanas wahrdu no galwas, un wairak neka. Zehlahs besgalla maldischanahs un gruhtas alloschanahs no swehtekteem, swehtu peeluhgfschanahm, zeenischahanahm un winnu nopelneem; — no elles preekschkurra, mischahm un klosteru-dshwofschanas. Mahzija: kâ swehtiba un grehku peedohschana dabujama tik par naudu un zaur labbeem darbeem, prohti zaur swehtu weetu apmekleschanahm eeksch tablahm sweschahm semnehm, daschadahm meefas spihdsinaschanahm, dauds un garreem gaweneem u. t. j. pr. Noledse pee swehta wakkar = ehdeena apswehtitu bikkeri. — Dauds klosterus wehl arween zehle un muhku un nunnu skaitlis jo deenas gahje wairumâ, — arri ne warreja zittadi buht; laudis mahzija: ja kas grihbhoht Deewam pa prahtam swehti un deewabihjigi dshwoht, tam tad wajagoht laizigas labbklahschanas peezeest, no pasaules trohksna kluffibâ atschkirtees, laulibas fahrtu, farwu ammatu jeb darba strahdaschanu pawissam atstahht, turprettim klosteros eet un weenumehr Deewu luhgt, un tâ wehl dauds zittus mahnus mahzija, kas tiklabb zilweku noleemschanai: „eeksch sweedreem fawa waiga maifi ehst,“ kâ ir Jesus swehtahm mahzibahm: „Deewu luhgt un tikfuschu strahdaht,“ prettim mahza. Raug! schihs tabdas mahnu mahzibas laudis mahnija tai leelakâ tumfiba un multiba lihds patt 16. gaddu = fimtenim, kamehr Lutters ar Deewa wahrdu peerahdija, ka tahs wissas irr wiltigas un besdeewigas un tik zilweku pamannitas mahzibas. Winsch skaidri peerahdija, kâ labbi darbi, tas irr: pateefiga deewabihjaschana,

kriftigs un weentefigs firbſprahts, effoht gan waijadſigi, bet tomehr grehku peedohſchana un muhſchiga dſihwoſchana ne wiſſs zaur ſcheem labbeem darbeem ween nopelname, bet tiffai zaur to pateefi dſihwu, ſkaidru tizzibu eekſch Jeſu Kriſtu no ſchehlaſtibas ween einantojami bes kahdeem klohftereem, garreem garweneem u. t. j. pr.; — wiſſſch peerahdija: kà Jeſus Kriſtus irr tas weenweenigais un ihſtais widdutajs, zaur ka brühzehm mehſ effam dſeedinati un ar Deewu ſalihdſinati bes ſwehteem un wiannu nopelneem. Wiſſſch arri dewe pee ſwehta wakkar-ehdeena ne ween apſwehtitu maiſi, bet arri apſwehtitu bifkeri, un bihbeli pahrtulfoja Wabzu wallogà, lai ikkatreſ pats ar ſawahm azzim warr redſeht, ko Deewa wahrds par to wiſſſu mahza. Tee nu, kaſ ſcho iſſkaidrotu Luttera mahzibu peenehme, noſauzahſ par Luttera jeb ewangeliuma tizzigeem, tapehſ, ka tee ſw. ewangeliumu jeb Jeſus mahzibu atkal til patt ſkaidru un ſchlihſtu usnehme, kà Kriſtus to bija mahziis un — pee ſchihſ ewangeliuma Lutteriſſkaſ draudſes peeſſkai-tamees ir mehſ, mibli laſſitaji. Bet kapehſ tad ne turr wiſſſi no jumſ ſcho ſawu pateefigu krittigu tizzibu par deesgan ſwehtu? Woi ta naw pehſ ſwehteem Deewa wahrdeem iſſkaidrota un weenigi us Jeſus ſkaidrahm mahzibahm dibbinata? — Jeſus Kriſtus fakka: Kaſ tizz, tas taps ſwehts. Kapehſ tad tu ne tizzi!? Tizzi, tad tawa tizziba tewim ſwehtibu atneſſihſ, tiklabb pee meeſas, kà ir pee dwehſeles. Tu fakki: es jaw tizzu! Ubbildu: Ko tad tu tizzi? Tu tizzi, ka Kattolu tizziba irr ſwehtaka, ka til pee Kattolu baſniſzas kungeem ihſtena ſwehtiba irr dabujama. Kapehſ tad? Woi tad Kattoleem irr zits Deews un zits Peſtitajs? Woi tad wiinneem Deews irr ſwehtaks? Jeb — kaſ tad tur ſwehtaks warretu buht? Woi tahſ bildes, kaſ azzim ſpihd, jeb leelais pulks ahriſtu likkumu, ko pahweſſs irr eezehlis, arriſdan grehziſs zilwekſ buhdams, tahds patt kà mehſ wiſſſi? Tu atkal abbildi: Ja nu, bet Kattolu tizziba irr ta wezzu wezza krittiga tizziba no paſcha pirma galla, no apuſtulu laiſkeem, un turprettum muhſu tizziba ta wiſſſaunaka, ne fenn no Luttera pazehlufees.

Naw teefa draugs! Tu maldees! Klauſees lih-dſibu. Ja tu kahdu drehbes gabbalu walfadams eſſi ſaplekkojis un mellu ſawalkajis, un tu leez to paſchu ſawalkatu drehbi no mellumeem iſmaſgabt un no plekkeem iſihriht un ſkaidru balſu atkal pataiſiht: nu fakki, woi ta drehbe nu irr jauna gluſchi zitta, jeb ta patti wezza, tiffai no mellumeem uu plekkeem iſmaſgata? Neds, tàpat tas irr ar ewangelisku Lutteriſſku tizzibu. Ta naw neds jauna, neds ta wiſſſaunaka, bet ween un ta patti wezzu wezza apuſtulu tizziba, tiffai, kà jaw wairak reiſes eſmu peeminneſis no zilweku iſdohmatahm mahzibahm un mahneem, kaſ pehſ gaddu-ſimteneem pamaſitinam zaur pahweſtu neleettibu bija ſajaukuſchees ar Jeſus ſkaidrahm ſwehtahm mahzibahm, no Luttera atkal pehſ Deewa wahrdeem iſſkaidrota.

Sakki, eur tad ſtahw rakſtihts, ka ſwehtiba irr par naudu nopirkama? Un tu zerre un tizzi no Kattolu baſniſzkungeem to nopirkt. Til ko tawſ behrninſch apſlinſt, tu brauz juhdſehm pee Kattolu mahzitaja, lai ar ſwehtitu uhdeni apſprizze un tahdà wiſſſe to apſwehti. Tu nopirz no wianna ir ſwehtitas ſahles, ko tawu behrninu wehl mahjäs apkwehpinah! Schihſ ſwehtitas ſahles irr ſchahdas tahdas ſapluhktas lauku pukites un ſahlites, ſtarp kurrahm daudſ tahdas atrohdaſ, kaſ weſſelibai irr ſkaidigas, ko pluhzeis, ne paſihdams un ne ſinnadams kahdas ſahles tahſ irr, lihds ar zittahm irr ſarahwiſ. Ja tu nu maſu ſihku wahju behrninu ar tahdu neweſſeligu ſahlu duhmeem apkwehpini, woi ta kwehpinaschana labbumà ees? Weenu, ohtru, treſchu reiſi, kamehr pehdigi gals klahſt un behrninam irr jamirſt nohſt. Neds, ta irr ta ſwehtiba! Ein-nams, tahdu ſwehtibu tu pee ſawa mahzitaja gan ne dabuſi, tahdu ſwehtibu tawa tizziba tewim arri ne mahza.

Tewim apſahpſt azzis. Woi tubdal pee daktera eefi pehſ ſahlehm? Ne! Tu eij us Kattolu baſniſzu un ſlappini un maſga tawas azzis ar ſwehtitu uhdeni, kaſ baſniſzas eekſchpuſſe pee durwim kahdà frauſinà us to weenumehr ſtahw. Trauzinſch irr prahws, uhdens deesgan eekſchà, ko us reiſi ne iſmaſgafi. Pats pirmais tu arri

ne buhfi, Kattoli buhs jaw dauds azzis masgajuschees, dauds tahdi, kam arridsan flimmas azzis irr. Ir tu nu masga ar to paschu uhdeni, kas ar flimnam azzim irr jaw peemasgahs un tewim paleek azzis no tam wehl wahjakas, jeb ka dauds reisehm mehds buht, pawissam neredsigas, ja effi ar schahdu mahnu-tizzibu laifu nowilzinajis un pee daktera par wehlu paligu meklejis. Kur tad nu irr ta swehtiba?

Tu effi ar ohtru fanaidojees nn gribbedams prett winnu atreebtees, tu streij pee Kattolu basnizas kunga un leez tawu eenaidneeku us mischahm nowillt, tu leez winnu nolahdeht. Tew labbi jaaismaks, bes maksas winsch to ne darra, jo taws mahzitajs tewi ta besdeewigi ne krahpyj. Bet sakti, kas tad irr wairak, woi Kattolu basnizunges, kas sakti: „Maksa man labbi, tad es winnu ta un ta, ka tu gribbi, nolahdeschu,“ jeb Jesus Kristus taws Pestitajs, kas turprettim sakti: „Nihlojeet sawus eenaidneeku, wehlejeet labbu teem, kas juhs nolahd, un luhdseet par teem, kas juhs apkaitina; ka juhs effat behrni juhsu Tehwa debbesis. Un peedohdeet, tad juns peedohs.“ Kurram katram tad wairak buhs flausiht un tizzeht? Raffi Matt. 5. nod. Te tu atraddisi swehtus wahrdu, kas tiklabb tewim, ka ir Kattolu basnizungam par dwehseles swehtibu irr dohti un mahziti no Jesus Kristus. Ko dohma, woi tur irr wiltiba un krahpschana jeb pateesiba, kas sawadi mahza, ne ka Deewa wahrdi, kas Deewa wahrdam darra prettim? Sakti jelle, ka wahrda lai winsch gan nolahd? Etahw rakstihst: Es esmu tas Kunges, tas irr mans wahrds (Es. 42, 8.) un sewis deht es to darrischu, ka mans wahrds ne tohp saimohts, un sawu gohdu es zittam ne dohschu (Es. 48, 11.). Un atkal: Deews irr tohs taunus garrus elle nogahsis, tohs nodewis tahm tumfibas faitehm libds tai leelai sohda deenai (2. Peh. 2, 4.), un Deewa dehts irr atspihdejis, ka winsch wella darbus isahrditu un tam to warru paneintu (1. Jahn. 3, 8.). — Redf! ta darridams woi tu nu pats sewi ne nolahdees? Woi tu pats sewim lahstus ne sakrahjees? Ne peekrahpees, Deews ne taujahs apsmetees.

Mans prahts, draugs, naw ne mas Kattolu tizzibu smahdeht un tewi pulgoht, ne! bet tewim tik peerahdiht, ka tu sawu sw. tizzibu nizzinadams no tahm neredsamahm tizzibas leetahm no-greesees noht us tahm redsamahm, tas irr: tu pahrwehrt to ihstu dsihwu tizzibu leeka ahriga tizziba. Un ja tu, draugs, wehl no swehtibas runna un swehtibu teescham gribbi eemantoh, tad tewim scho padohmu dohdu: Tizzi jelle eeksch to Kungu Jesu Kristu ka peenahkabs, tad tu un wiss taws nams muhschigi dsihwohs. Dsennees Jesu un winna swehtu mahzibu jo deenas jo labbaki atsiht un sawu tizzibu pareisi sawrast, un ta tad tawa pascha tizziba tewi pilnigi eeksch Jesus Kristus swehtih. Ko sazzija Jesus us to neredfigu, kad tas luhdsabs, lai winsch par to apschehlojahs un to redfigu darra? Winsch sazzija: „Effi redsigas, tawa tizziba tewim irr palihdsejufi.“ Raffi Matt. 8, 2. 13. 9, 2. 18. 21. 22. 15, 28. un Jahn. 4, 50. Redf, ko dsihwa paterfiga tizziba eeksch Decwa Dehla Jesus Kristus eespehj! Bet kapehz tu ne gribbi tapatt eeksch Winna tizzeht? Swehtihst irr tas zilweks, kas us to Kungu palaujahs, un ka zerriba tas Kunges irraid. Teescham labbaki irr us to Kungu palautees, ne ka us zilwekeem zerreht, pee zilwekeem swehtibu mekleht; jo wiss, kas to darra, irr tam Kungam negantiba. Labba leeta, lassitajs, irr, arri to Kungu bihtees un fluffa buhschanâ us Winna palihdsibu gaidiht, bet ne wiss no burweem un ragganahm baitotees jeb pee labbdarreem un swehtitajeem palihdsibu mekleht, tas irr grehks. Etahw rakstihst: Ta Kunga bihschana eepreezinahs firdi, un dohs preezibu un lihgsinibu un ilgu dsihwoschanu, bet tabdeem, kas gan leekabs deewabihjochanu zeenijoschi, un tomehr winnas spehku aisleeds: tahdeem turrees prettim.

Leez wehra: Ja tu nu schohs ihsumâ fanemtus wahrdu sawisi ne sawrastu, tad darri ta: panemin scho lappinu un noeij ar to pee skohlmeistera, jeb ja juhsu pagasta skohla ne buhtu, tad eij teescham pee sawa mahzitaja un luhds tohs mihli, lai winni tewi par scho leetu plaschaki pamahza, ta ka tu skaidri wahrdu pak-

kal wahrda saprohti; es tizzu, ka mahzitajs to labbpraht darrihs, un tas buhs tewim tad par fwehtibu. Es fazziju: Tas buhs tewim par fwehtibu, ja tu pee winneem padohmu meklefi, bet ne ween meklefi, bet winnu padohmu arri tizzigi peenemfi. Winnu padohms tewi ne krahpß un ne wils, bet skaidru pateefibu ar Deema wahrdeem mahzihs. To darri lubdsams.

P. C.

• Pekkä un pukkite.

Kas tas irr, ka tu, masa pukkite, arweenu farwu waidsinu pehz faules greefi un us winnu ween skattees? Ko tew faulite dohd? Voi ta semme muhs ne audse un ne usturr? Skattees, ka es schè augu un kaut ne praffjis pehz debbes un faules, es tatschu esmu trekna un refna. Tä pekkä runnaja.

Pukkite atbilbeja: Ne buhs man pehz faulites greestees? buhs man palikt pihschlòs un tumfiba? Gan arri buhtu trekna un refna, tà ka tu: bet man truhktu skaitums un jauka smarscha. Tä labbaka dálka man sustu, kad es fauliti atstahtu.

Ne aismirssi zilweß pukkites wahrduß, jo kas winnai faulite irr, tas tawai dwehfelei tawß Pestitajs, tas pafaules gaischums irr.

* * *

• Swehta weeta.

Gesich tuknescha smilktim bija augliga weeta. Swehts uhdentinsch tezzeja no awota un schè smilkteens wissapfahrt nosehle. Schi bija swehta weeta kohkeem, jo sche teem isdewahs augt, un saltoht un auglus nest. — Nu gaddijahs daschi kohki, kas gudrineeki fauzehs, tee mekleja mainas un gribbeja schkirtees no awota un fazzija: auglus gan waijaga nest, bet kam waijaga pee awota stahweht. Tä schee nemeerigi schkirrehs no awota un us smilkschu kahpehm ahtri farwihite, winnu lappas un seedi nokritte un tee

auglus wairs ne nesse. Tad fazzija tee kohki pee awota: juhs gekki, woi juhs ne nojehdsat, ka bes swehta awotu-uhdens auglus ne warr nest? Tee kohki to ahtri sapratte un kas steidsahs pee swehta uhdena augt, tee eesehle, dsilti saknojahs un nesse daudskahrtigus auglus.

A. B.

Teefas fluddinaschanas.

Kad Skurstenumuischas teefa, us ta zella no Baukas us Grohbini, dimi wezzigi sirgi, prohti i behrs un i melns sirgs, ar kalteem ratteem sakerti, tad tohp zaur scho sinnamu darrihts, ka tas, kam schee sirgi ar ratteem buhtu pasudduschi, wiswehlaß lihds 7tu Janwar 1844 ar taisnahm peerahdischanahm pee Skurstenumuischas pagasta teefas warr peeteiktees, un farwas sirgus prett barroschanas un fluddinaschanas atlihdsinaschanu prettim nemt; jo pehz schi termina wirspeeminnetus sirgus pagasta lahdei par labbu wairaksohltajam uhstrupè pahrdohs. Skurstenumuischas pagasta teefa, tai 26tä Nowember 1843. 3 (Z. C.) +++ Dtto Swingel, pagasta wezzakajs. (Nr. 90.) Fr. Unger, pagasta teefas skrihweris.

Zaur scho teef sinnamu darrihts, ka pee Krohna Kalnzeemas pagasta teefas tai 7tä Dezember f. g. lohpus un daschadas zittas leetas wairaksohltajem prett skaitamu naudu uhstrupè pahrdohs. Kalnzeema, tai 24tä Nowember 1843. (Z. C.) U. Pohge, peefehdetajs. (Nr. 232.) Kollegien-Registrator Hildebrand, pagasta teefas skrihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Krohna Degunesmuischa irr tas pee tahs paschas muischas peederrigß Lejes-krohgs, ar 23 puhra weetahm arramas semmes un ar labbahm plawahm, no Jahneem 1844 us dewineem gaddeem us arrenti dabujams; kam patiktu scho kroggu us arrenti nemt, lai pee muischas waldischanas peeteizahs. 2

Sesideen, tai 18tä Dezember f. g., pee Kasuppes pagasta teefas 2 wezzus semmes-malkas-schkuhnus wairaksohltajam pahrdohs. Kasuppe, tai 1mä Nowember 1843. 1

W r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas puffed: Waldischanas-rahts A. Weitler. No. 410.